



Monumentnummer*: 508787

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 11 maart 1998
Kadaster deel/nr 82925/32

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Katwijk Katwijk Zuid-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Katwijk aan Zee

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Katwijk A 15733

Omschrijving**

Inleiding

In 1877-78 naar ontwerp van de Leidsche gemeentearchitect J.W. Schaap uitgevoerde WATERTOREN in eclectische trant met romaniserende rondbogen, ten behoeve van het duinwaterwinningcomplex van de voormalige Leidsche Duinwaterleidingmij. met bijbehorende dienstwoning en machinegebouw.

Omschrijving

Watertoren, machinegebouw en woonhuis op samengestelde plattegrond. Ronde, 33.15 meter hoge WATERTOREN op achthoekige onderbouw onder met groene bitumen gedekt flauw hellend rondlopend dak voorzien van houten lantaarn onder koperen kegeldak. Gevels onderbouw en schacht opgetrokken in rode baksteen en horizontaal geled door hardstenen banden. Reservoirrommanteling van hout. Vensters in onderbouw voorzien van hardstenen waterdorpels en houten kozijnen en roeden. In de schacht hebben de vensters een gietijzeren roedenverdeling.

De indeling van de gevels is symmetrisch: de onderbouw op plint heeft per zijde een door een horizontale band in tweeën geled rechthoekig spaarveld met vensteras. Behalve aan de noord-, zuid en westzijde, waar respectievelijk het machinegebouw, het woonhuis en de rechthoekige gebouwtjes zijn vastgebouwd.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Overgang van de onderbouw naar de schacht door middel van een hardstenen geprofileerde kroonlijst. De schacht wordt verticaal door lisenen in acht vensterassen geleed en horizontaal door hardstenen banden. Bakstenen rondboogfries onder de houten reservoirmanteling.

Onderbouw: ingangsevel (oost) in het midden een (niet oorspronkelijke) dubbele houten deur met segmentboogvormig vierruitsbovenlicht onder segmentboog. Boven de deur een hardstenen stichtingsplaat. Links en rechts van de ingangsevel twee identieke gevels met in het midden een segmentboogvormig negenruitsvenster (kozijnen vernieuwd) onder segmentboog en er boven een zevenruitsradvenster. Linksboven naast de deur een koperen portret van directeur C. van Spall in terracotta lijst.

De twee gevels aan de westkant ter weerszijden van de aanbouw komen overeen met de venstergevels aan de oostkant, maar zij hebben nog de oorspronkelijke kozijnen.

De schacht heeft per travee in het midden een horizontale hardstenen band met onder en boven een rechthoekig spaarveld. In die spaarvelden een tweede spaarveld met boven elkaar twee paar gekoppelde rondboogvormige zevenruitsvensters op gezamenlijke hardstenen waterdorpel. Tweede spaarveld volgt aan de bovenzijde de bogen van de vensters.

Lisenen tot bakstenen rondboogfries. Daarboven een uitkragende hardstenen rand. De houten reservoirmanteling bestaat uit verticale planken red cedar afgesloten door een goot.

Interieur: Achthoekige onderbouw is binnen rond. In het midden een ronde stenen traptoren met ijzeren wenteltrap. Voor ingang traptoren een houten portaalje, waarin vensters met roedenverdeling. Verder het bedieningspaneel en bij de ingang een pijp met daarin aan- en afvoerleidingen voor het reservoir. De houten lekvloer bevindt zich ter hoogte van de overgang van de onderbouw naar de schacht.

MACHINEGEBOUW aan noordzijde van de watertoren vastgebouwd op rechthoekige plattegrond bestaande uit één bouwlaag onder met zwarte kruispannen gedekt samengesteld zadeldak. Gevels opgetrokken in rode baksteen op plint. Segmentboogvormige twaalfruitsvensters voorzien van houten kozijnen en roeden. Grijs geschilderde hardstenen waterdorpels (dakgoten vervangen).

De gevelindeling is regelmatig. De voorgevel (noord) heeft links een tuitgevel met hoeklisenen. Halverwege de gevel tussen de lisenen een uitkragende bakstenen waterlijst. Daaronder twee segmentboogvormige spaarvelden met daar in twee vensters. Midden tuitgevel boven de waterlijst een rooster onder segmentboog met hardstenen waterdorpel. Vlechting in metselwerk top.

Gevel rechts naast de tuitgevel bestaat uit een rechthoekig spaarveld, met links een houten deur met segmentboogvormig achtruitsbovenlicht onder segmentboog. Rechts naast de deur drie vensters.

Zijgevel (west) een tuitgevel met indeling identiek aan de tuitgevel op het noorden, maar met een dichtgemetseld rechtervenster. In het midden van de gevel een venster in plaats van een rooster.

Achtergevel (zuid) is identiek aan het rechtergedeelte van de noordgevel. Zijgevel (oost) heeft een rechthoekig spaarveld met twee vierruitschuifvensters met tweeruitsbovenlicht met houten kozijnen en roeden. Midden tussen de vensters een witgeschilderde iets verdiepte rondboognis op hardstenen waterdorpel. Onder in de nis op de dorpel een halfronde gemetselde bak van mortel met basaltlava.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Interieur: vloer bedekt met ijzeren platen met profiel. Houten kapconstructie met ijzeren tr ekstangen. Het stoomvat is nog aanwezig.

WOONHUIS aan de zuidkant van de watertoren vastgebouwd op rechthoekige plattegrond, bestaande uit één bouwlaag onder met zwarte kruispannen gedekt mansardedak. Gevels opgetrokken in rode baksteen op plint. Vensters zijn identiek aan die in de oostgevel van het machinegebouw. Gootlijst op klampen.

De gevelindeling is regelmatig. Ingangshevel (west): een rechthoekig spaarveld met in het midden een paneeldeur met bovenlicht. Aan weerszijden een venster. In het dak t wee nieuwere dakkapellen onder plat dak met venster.

Kopgevel (zuid): hoeklisenen afgedekt met hardstenen dekplaat. Halverwege de gevel een horizontale hardstenen band. Eronder twee vensters. Op de verdieping in het midden een dubbele houten deur met ruit die toegang geeft tot het later aangebouwde houten balkon op drie lateien. Houten balkonhek met ijzeren spijlen.

Zijgevel (oost) is identiek aan de oostgevel van het machinegebouw. Dak heeft twee dakkapellen.

Waardering

De watertoren met machinegebouw en woonhuis, hoofdonderdeel van het duinwaterwinningcomplex van de voormalige Leidsche Duinwaterleidingmij zijn van algemeen belang wegens architectuur-, bouw- en cultuurhistorisch alsook typologische waarde vanwege de mate van gaafheid in hoofdvorm, detaillering, materiaalgebruik van zowel ex- als interieur en vanwege de mate van gaafheid van de aanwezige machinerieën en als één van de oudste nog in werking zijnde watertorens van ons land en vanwege de unieke vormgeving en ondersteuning van het reservoir. Tevens van belang als representatief voorbeeld uit het oeuvre van de Leidsche gemeentearchitect J.W. Schaap.

Voorts heeft de watertoren met machinegebouw en woonhuis ensemble- en situationele waarde als beeldbepalend hoofdonderdeel van het complex en als van veraf herkenbaar oriëntatiepunt in de duinen van Katwijk.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Boerderijen, molens en bedrijven	Industrie	Machinegebouw(M)
Woningen en woningbouwcomplexen	Woonhuis(K)	Woonhuis
Boerderijen, molens en bedrijven	Industrie	Nutsbedrijf